

Випуск № 33

(1 листопада)

Вінниця – Львів – 2017 р.

ПЕРЕДМОВА

Електронна збірка видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». У 33 номері ми з Вами побачимо до чого призводить жадібність і що люди отримують за свою скупість. Пориньте в захоплюючий світ казок разом зі збіркою «Дерево казок»!

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

ПРОЕКТ «ДЕРЕВО КАЗОК»

(<https://derevo-kazok.org>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

fantazerwm@i.ua – головна адреса ел. пошти.

Приєднуйтеся до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

ПРОЕКТ «КАЗКА»

(<http://kazka.in>)

Сайт «Казка» розпочав свою діяльність в 15 жовтня 2011 року. Наша діяльність була спрямована на пошук всіх казок, що написані чи перекладені українською мовою, це могли бути і народні, і авторські твори. Ми також звертали увагу на аудіо, часом на відеокказки. Загалом нас цікавив будь-який контент чи медіа, що має стосунок до казок. Але з 1 січня 2016 року ми вирішили зосередитись на авторських казках. Ми змінюємо дизайн і концепцію сайту. Починаємо не тільки колекціонувати казки, а і пропагувати авторів цих казок. Долучаємось до розвитку сучасної української літератури в вузькій ніші – казки. Ми не відмовляємось і від перекладів творів іншомовних авторів на українську мову, отже, прагнемо пропагувати всю авторську казкову літературу.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – **Тарас Амброз**

ЗМІСТ

Чабанова дудочка (російська казка)	4
Щедрість (киргизька казка)	7
Штукар-сопілкар (англійська казка)	10
Осінній день (Ольга Рапацька)	12
Руда борода (герцеговінська казка)	16
Бідний селянин та семеро заздрісних братів (киргизька казка)	19
Чарівна скрипка (фінська казка)	22

Чабанова дудочка

(Російська народна казка)

Жили собі в одному селі дід і баба, бідні-злиденні, і був у них син Іванко. Змалку любив він на дудочці грати. І так він добре грав, що всі слухали – наслухатись не могли. Заграє Іванко сумної пісні – всі зажуряться, у всіх сльози котяться. Заграє танкової – усі в танок ідуть, стриматись не можуть.

Підріс Іванко й каже батьку й матері:

– Піду я, татку й ненько, наймитувати. Скільки зароблю – усе вам принесу.

Попрощався і пішов.

Прийшов до одного села – ніхто не наймає. До іншого прийшов – і там наймити не потрібні.

Пішов Іванко далі.

Ішов-ішов і прийшов у дальнє село. Ходить від хати до хати, питає, чи не потрібен кому наймит.

Вийшов з однієї хати чоловік і каже:

– Чи не підеш до мене овець пасти?

– Піду, діло не хитре!

– Не хитре воно, справді. Тільки в мене така умова: як добре пастимеш – удвічі більше заплачу. А як хоч одну вівцю з моєї отари загубиш, нічого не отримаєш, прожену без грошей!

– Може ж не загублю! – відповідає Іванко.

– Отож, дивися!

Домовились вони, й почав Іванко отару пасти.

Уранці вдосвіта йде з двору, а повертається, коли сонце сяде.

Як іде він з пасовиська, господар із господинею вже на воротах стоять, овець рахують:

– Одна, дві, три... десять... двадцять... сорок... п'ятдесят...

Усі вівці цілі!

Та к і місяць минув, і другий, і третій. Скоро треба з чабаном розраховуватись, заробіток йому платити.

«Що це? – думає господар. – Як це чабан усіх овець зберігає? У минулі роки завжди вівці пропадали: то вовк загризе, то самі кудись заблудять, загубляться... Недарма це. Треба подивитись, що чабан на пасовиську робить».

На світанку, коли всі ще спали, взяв господар овечого кожуха, вивернув його вовною назовні, натяг на себе й заліз у хлів. Став посеред овець навкарачки. Стоїть чекає, коли чабан пожене отару на пасовисько.

Як сонечко встало, Іванко прокинувся й погнав овець. Забекали вівці й побігли. А господарю хоч і важко, тільки він не відстає – біжить разом з вівцями, покрикує:

– Бе-бе-бе! Бе-бе-бе!

А сам думає: «Тепер я все дізнаюся, вивідаю!» Гадав він, що Іванко його не помітить. А Іванко зіркий був, зразу його побачив, тільки не показав – жене овець, а сам вряди-годи й цьвохне їх батогом. Та все мітить просто господареві по спині!

Пригнав овець на узлісся, сів під кущем і почав окраєць жувати.

Ходять вівці по галявині, щипають траву. А Іванко за ними наглядає. Як побачить, що якась вівця хоче до лісу забігти, враз на дудочці заграє. Всі вівці до нього й біжать.

А господар усе навкарачки ходить, головою в землю тисає, начебто траву щипає.

Утомився, упрів, а показатися соромно: розкаже чабан сусідам – ганьби не спекаєшся!

Як наїлися вівці, Іванко й каже їм:

– Ну, ситі ви, задоволені, тепер і потанцювати можна!

Та й заграв на дудочці танкової.

Почали вівці скакати й танцювати, ратицями притупувати! І господар з ними: хоч не ситий і не задоволений, а вискочив із середини отари й почав гопцювати навприсядки. Танцює, витанцьовує, ногами різні штуки виробляє, стриматися не може!

Іванко все швидше і швидше грає, а за ним і вівці, і господар швидше танцюють.

Упрів господар, піт з нього так і котиться. Червоний весь, чуб розтріпався... Не витримав, закричав:

– Агов, найміте, годі-бо грати!.. Сили більше немає!

А Іванко ніби не чує – грає та й грає!

Зупинився він нарешті й каже:

– Ой, господарю! Чи це ви?

– Я...

– Та як же ви сюди потрапили?

– Та так, забрів мимохідь...

– А кожуха навіщо вбрали?

– Та холодно ніби зранку здалося...

А сам у куці й утік. Приплентався додому й каже дружині:

– Ну, дружино, треба нам наймита швидше випроводити по-доброму, треба йому гроші віддати...

– Чого це? Нікому не віддавали, а йому раптом віддамо...

– Не можна не віддати. Він так нас осоромить, що й на люди не зможемо поткнутися.

І розповів їй, як чабан змусив його танцювати, трохи до смерті не заморив.

Вислухала його господиня й каже:

– Ти справдешній телепень! Треба ж було тобі танцювати! Мене він не примусить. Як прийде, накажу йому грати. Подивишся, що буде.

Почав господар просити дружину:

– Коли ти таке діло затіяла, посади мене в скриню та прив'яжи на горищі до сволока, щоб мені разом з тобою не затанцювати... Годі з мене! Натанцювався я вранці, ледве ноги тягаю.

Господиня так і зробила. Посадила чоловіка у велику скриню і прив'язала на горищі до сволока. А сама чекає не дочекається, коли повернеться наймит з поля.

Увечері, щойно Іван пригнав отару, господиня й каже йому:

– Чи правда, що в тебе така дудочка є, під яку всі танцюють?

– Правда.

– Ану заграй! Якщо я затанцюю – віддамо тобі зароблене, а не затанцюю – проженемо.

– Гарзд, – каже Іванко, – хай буде по-вашому.

Дістав дудочку і почав танкової грати.

А господиня тим часом тісто місила. Не втрималася вона й пішла в танець. Танцює, а сама перекидає тісто з руки на руку. А Іванко все швидше та й швидше, все гучніше та й гучніше грає. І господиня усе швидше та й швидше танцює.

Почув дудочку й господар на горищі. Почав у своїй скрині руками та ногами ворушити, пританцьовувати. Та тісно йому там, усе головою об віко стукається. Вовтузився, вовтузився та й зірвався з перекладини разом зі скринєю. Провалив головою віко, вискочив зі скрині й пішов по горищу навприсядки танцювати! З горища скотився, у хату звалився. Почав там на місці з дружиною танцювати, руками й ногами махати!

А Іванко вийшов на ганок, сів на приступець, усе грає, не вгаває. Господар із господинєю за ним на двір вискочили і давай танцювати і скакати перед ганком.

Потомилися обоє, ледве дихають, а зупинитися не можуть. А дивлячись на них, і кури затанцювали, і вівці, і корови, й собака біля будки.

Тут Іванко встав із ганку і граючи до воріт пішов. А за ним і всі потяглися.

Бачить господиня – кепські справи. Почала умовляти Іванка:

– Ой, наймите, годі, не грай більше! Не виходь із двору! Не ганьби перед людьми! По-чесному з тобою розрахуємось! Як і домовлялися, зароблене віддамо!

– Е ні! – каже Іванко. – Хай на вас добрі люди подивляться, хай посміються!

Вийшов він за ворота – ще гучніше заграв. А господар з господинєю, з усіма коровами, вівцями та курми ще швидше затанцювали. І крутяться, і вертяться, і присідають, і підстрибують!

Збіглося все село – і старі й малі, сміються, пальцями тикають...

До самого вечора грав Іванко. Уранці одержав свій заробіток і пішов до батька, до матері. А господар з господинєю в хату заховалися. Сидять і показатись на очі людям соромляться.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chabanova-dudochka-rosijska-kazka.html>

Щедрість

(Киргизька народна казка)

Жив собі колись падишах. І було у нього сорок візирів. Якось питає їх падишах:

– Скажіть мені, звідки береться щедрість?

– Щедрість там, де багатство, – відповідають візири. – У кого нема багатства, тому ні на що розщедрюватися.

– Якщо так – ви всі повинні бути щедрими, адже багатством вас не обділено. Протягом сорока днів давайте для людей обід.

Першими давали обід три перші візири хана. На третій день падишах перевдягнувся жебраком, взяв у руку костур, закинув за плечі сакви і прийшов на обід до свого першого візира. Візир побачив жебрака й гукнув слугам:

– Вирядіть його швидше!

Зібрали слуги трохи того-сього, подали жебракові й вивели його за ворота.

Поклав падишах ту їжу в сакви й пішов на обід до другого свого візира. Тут йому винесли трохи овочів, а самого і в двір не впустили.

Прийшов падишах до свого третього візира й проситься переночувати.

– У мене в юрті самі баї та мірзи, ніде тобі постелити, – сказав йому третій візир.

На вулиці й застала ніч падишаха: спотикається він у сутінках. Зрештою прибився до якоїсь хатини. А в тій хатині жили баба з сином.

Вийшов юнак на вулицю, побачив жебрака та й каже матері:

– Хай бідний чоловік заночує у нас.

– Добре, синочку, нехай заходить, – погодилась мати.

Зайшов падишах у хатину. А син того дня отримав плату за своє трирічне наймитування в бая – десять овець.

От він і каже матері:

– Заріжмо для гостя баранчика.

Погодилась мати. Зарізав юнак баранчика, а жебрак і каже йому:

– Я можу їсти лише нирки, іншого м'яса не вживаю.

– Хіба ж можна наїстися двома нирками?! Я поріжу всіх своїх овець, і буде двадцять нирок.

Так він і вчинив: зарізав усіх своїх овець і віддав жебракові нирки.

Жебрак поблагословив господарів, сховав ті нирки в свої сакви і пішов собі далі.

Вранці надів падишах корону, покликав тих трьох візирів, які першими давали обід, і питає:

– Як було на обіді? Чи не ділили на багатих і бідних? Чи приходили їсти жебраки? Чи ви їх гостинно приймали?

– Дуже добре все вдалося,– відповідають візири.– Усіх гостей ми приймали однаково, не ділили на багатих і бідних. Жебракам подавали щедрю милостиню, ще й чапани. Усі були дуже задоволені.

Тоді падишах і каже:

– Уночі в мене вкрали десять овець. Знайдіть мої вівці, а злодія приведіть до мене.

Кинулись візири на пошуки. Не довго й шукали: прийшли на базар і схопили юнака, який продавав м'ясо своїх десяти овець, нирки з яких учора віддав жебракові.

Привели юнака до падишаха.

– Знайшлись ваші вівці, – кажуть візири. – І злодія ми впіймали.

Юнак розповів усім про свою вчорашню пригоду.

Показав тоді падишах візірам ту милостиню, яку вони подали йому вчора, й запитав:

– Упізнаєте?

– Це овочі та їжа з наших дасторконів. Ми подали їх учора жебракові,– кажуть вони.

Тоді й розповів їм падишах про свою вчорашню мандрівку в одязі жебрака і про те, як він просив притулку на ніч, а його не впустили в юрту, бо там були мірзи та баї.

– То звідки ж береться щедрість? Ви казали: щедрість там, де багатство. Ні, шановні, щедрість там, де добра душа,– і падишах показав візірам ті двадцять нирок, що їх дав йому вчора наймит.

– Хто ж щедріший: юнак, який зарізав своїх останніх десять овець, щоб нагодувати нирками жебрака, чи ви, багатії, які навіть у юрту його не впустили?

Похнюпились візири, мовчать, кліпають очима від сорому. А падишах призначив юнака-наймита своїм першим візіром.

* **Мірза** – пан.

* **Чапан** – ватний халат.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/shhedrist-kirgizka-kazka.html>

Штукар-сопілкар

(Англійська народна казка)

Є в Англії морська затока Солент. А на березі її стоїть старовинне містечко Ньютаун. Тепер воно затишне, спокійне. А колись його вулиці вивовнювались пронизливим писком-виском: у містечку розвелася сила-силенна щурів. їх набралось стільки, що людям хоч кидай домівку та тікай світ за очі. Щури прогризли двері, стіни, підлогу, залазили в усі комори, засіки та скрині, з'їдали дочиста все, що траплялося, – борошно й сир, крупу й цукор. І навіть пивом-медом пригощалися!..

Та найбільш допікали міщанам безнастанна щурина біганина й пискотнява. За тим писком люди не чули одне одного і не могли спати вночі. А матерям доводилося очей не спускати з дитячих колисок. Бо як тільки котра натомлена мати склепить повіки, – в колыску вже вскочив щур – сяде й роздивляється немовля!

Ви спитаєте: невже у тому місті не було котів? Були. І намагалися ловити щурів. Але все марно: їх було стільки, що коти, врешті-решт, повтікали.

А щуролови?

Запрошували і їх з усієї країни. Але й ті не могли нічого вдіяти проти такої напасти.

Мер міста й радники з ранку й до вечора сушили собі голови в міській ратуші, та даремно. І не дивина: голови у них великі, а розуму катма.

От якось сиділи вони, мізкуючи, що ж його робити, коли це вбігає міський стражник і до мера:

- Даруйте, ваша милість, вас хоче бачити якийсь чудний парубійко.
- Упусти його, – каже мер.

Хлопець зайшов. Справді, химерний якийсь: одяга з строкатих клаптів – синіх, зелених, червоних; у руках сопілка, сам високий, худорлявий, а очі пронизливі, гострі. Каже:

– Я – Штукар-Сопілкар. Чутка йде, що у вас розвелися щури. Хочете, за п'ятдесят золотих я вам їх виведу, жодного не залишиться.

Мер і радники зраділи, але взялись торгуватися: скупі були, хоч і багаті. Та хлопець стояв на своєму. Довелось їм погодитись.

Вийшов хлопець із ратуші, приклав до губів сопілку – як заграє! Попливла над містом нечувана музика – сумна, аж за душу бере. Пішов він вулицями. А з дворів, з підвалів, з усіх нір і дірок почали щури вискакувати. Вибігають – і вслід за Сопілкарем. Великі й малі, старі й молоді – всі сунуть за ним лавою. Попіднімали пiski – всі як один слухають сопілку! А хлопець пройде трохи та й зупиниться: почекає, щоб щури не відставали.

Пройшов він Срібною вулицею, повернув на Золоту. В кінці Золотої вулиці – пристань, далі простяглася затока Солент.

Міщани скупчилися біля вікон, подих затамували – дивляться: що ж далі буде? А щури так поспішають за тим хлопцем!

Та ось уже й берег. Сопілкар скочив у човен і поплив на глибину, та грає-грає! Щури, ніби зачаровані, нічого не бачать, тільки ту сопілку й чують: так вона солодко грає, мов кличе їх за собою. Кинулись у воду. А тут саме відплив настав – вода спала – загрузли щури й пропали.

Почався приплив. Повернув Сопілкар човна, вийшов на берег. Міщани вибігли на вулиці, кричать: “Слава!” І на radoщах шапки вгору. Дзвони в церквах дзвонять. Ще б пак: жодного щура в місті не зосталось!

Підійшов хлопець до ратуші, а там його вже мер і радники чекають. Переступають з ноги на ногу, чухають потилиці: шкода їм п’ятдесят золотих віддавати. Через тих щурів міська скарбниця, мовляв, зовсім зубожіла. Де ж їх узяти, тих п’ятдесят золотих? Та й за що їх платити? Що він такого зробив, цей хлопець? Пограв на сопілці й покатався на човні! Ну то й що? Це й ми, мовляв, самі могли б зробити. От мер і каже:

– Ти ж бачиш, хлопче, які ми бідні. П’ятдесят золотих – це надто великі гроші. Бери двадцять. Більше ти не заробив.

А хлопець йому:

– Ви пообіцяли п’ятдесят. Платіть, як домовились. Бо я вам такої заграю, що не до шмиги буде.

– Нічого він нам не зробить, – стиха каже мер до радників. – Щури всі потопилися, вже їх не оживити.

А тоді повернувся до хлопця та як grimне:

– Ах ти ж поганцю! Ти ще й страхати насмілився! Геть із нашого міста, волоцюго!

Посміхнувся хлопець.

– Гаразд, – каже, – я піду.

Повернувся, приклав до губів сопілку й пішов. Знов заспівала сопілка, тільки вже весело, жваво, наче кликала до танцю, до гри. І на цей голос звідусіль почали вибігати діти – з дворів і з будинків, більші й менші, школярі й підмайстрики.

Сміючись і підстрибуючи, вигукуючи й пританцьовуючи, хлопчики й дівчатка, побравшись за руки, бігли за Сопілкарем. А той пройшов Золотою вулицею й звернув на вулицю Срібну. Вона ж вела до великого темного лісу. Там росли могутні дуби і розлогі буки, й тягнувся той ліс без кінця-краю. Саме туди й попрямував Сопілкар, усе награвши на своїй сопілці. А за ним поспішала гомінка юрба дітей. Ось вони вже й у лісі. Ще якийсь час мигтів поміж деревами строкатий Сопілкарів одяг і чувся веселий дитячий сміх. Та ось усе зникло, гомін подаленів, аж поки й зовсім стих у лісовій гушавині.

Отоді-то жахнулись, мов прокинулися, міщани! Отоді вони пожалкували, що так необачно повелися зі своїм рятівником...

Але марно вони вдивлялися в ліс, марно дослухались, чи не залунають звідтіля дитячі голоси. Ніколи більше не довелось їм побачити ані своїх дітей, ані химерно вбраного хлопця з чарівною сопілкою.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/shtukar-sopilkar-anglijska-kazka.html>

ОСІННІЙ ДЕНЬ

(Ольга Рапацька)

Це був чудовий осінній ранок. Сонечко заглядало в кімнату крізь віконне скло. Легкий вітерець гойдав жовте листя на гілках дерев. А туман, наче лагідний домашній кіт лежав на траві.

Ельза прокинулась від голосної розмови у вітальні. Дівчинка впізнала голос мами і тата.

«Ой, в мене ж сьогодні день народження!» – зойкнула вона. На обличчі засяяла широка посмішка, а оченята наповнились щасливим блиском. В русявій голівці промайнули думки про подарунки та величезний торт. Ельза заплескала в долоньки. Бажання швидше розпочати власне свято зростало.

Дівчинка швидко почистила зубки, вмилася та заплела кіску.

Ельза дуже любила своє волосся. Трохи вагаючись, вона вибрала блакитну стрічку, та вплела її в волосся. Потім, маленька пустунка відченила

свою шафу. Адже перед нею стояла ще одне важливе завдання – підібрати святкове вбрання.

Перед очима дівчинки замайорили чудові сукні. Зелена з гарними бантиками, червона з вишивкою, біла з рожевими квітами, помаранчева, блакитна... Ельза зупинила погляд на блакитній. Адже стрічку саме такого кольору вона вплела у волосся. Минуло пару хвилин і маленька красуня стояла повністю готовою до свого свята. Ще раз кинувши погляд на себе в дзеркало, Ельза усміхнулась і відченила двері кімнати.

Та в кімнаті нікого не було. Більше того, не було навіть святкового столу з ласощами та смачного тортика, який щороку старанно випікає та прикрашає мама іменинниці.

Від гніву й образи в Ельзи почервоніли щічки. «Як можна було забути про моє свято?» – сердилася дівчинка. Вона ображено гримнула дверима й побігла до своєї кімнати.

«Ні з ким сьогодні не розмовлятиму!» – вирішила Ельза.

Дівчинка сіла на ліжку й нахмурено глянула у вікно. День був просто казковий. Ельза заплющила оченята і зітхнула . Аж раптом , вікно відченилось і до кімнати ввірвався золотий вихор. У ньому кружляли багряні, жовті та помаранчеві листки. Все це нагадувало якийсь таємничий танець. За якусь мить дівчинка побачила, що з вихру вийшла красива дівчина. Вона була високою, з золотим волоссям і лагідними очима. На голові незнайомки був красивий вінок з осіннього листя.

– Привіт, Ельза! – впевнено промовила вона.

– П-п-привіт. Хто ти? – прошепотіла дівчинка.

– Я фея Осінь. Провідуючи ваше містечко, я пролітала повз твій будинок і не могла не помітити, що ти дуже засмучена.

Загадкова гостя подивилась на Ельзу.

Дівчинка зітхнула :

– Сьогодні в мене день народження. Щороку в цей день, мене чекають подарунки, святковий торт та улюблені гості. Та сьогодні мене ніхто не привітав. Більш того, мені здається, що про мене всі забули. Ось я і вирішила, що я більше ніколи не розмовлятиму зі своєю сім'єю та друзями. От би взагалі опинитись на якомусь острові, де немає цих забудьків людей!

– Гарзд! – посміхнулась фея Осінь – я виконаю твоє прохання. Тільки дивись, не пожалій.

– Ніколи! – вигукнула Ельза.

Дівчинка була настільки захоплена усім, що відбувалось, що була готова хоч зараз відправитись в далеку мандрівку з чарівною феєю.

Та головне, коли рідні побачать, що Ельза пропала, вони дуже пожалкують, що не привітали її з днем народження. Та буде вже запізно. А маленька мандрівниця засмагатиме на теплому пісочку під кокосовою пальмою. Та не згадуватиме їх.

– Хочу на диво-острів!

За якусь мить все навколо почало зникати. Кімната ставала все розмитішою. Забриніла дивна музика, чи то був свист казкового вітру. Ельза не розуміла. Дівчинці здавалось, що вона потрапила в сон.

Вона заплющила оченята та прикрила обличчя руками.

Раптом, дивна музика затихла. Ельза забрала рученята з обличчя та боязко відкрила одне око. Те, що вона побачила було просто неймовірним! Під ногами був золотий пісок, навкруги зеленіли дивні дерева та шумів блакитний океан! Так, це був він – Дивний Острів.

Ще якась мить і маленька мандрівниця почала роздивлятися довкола. Рожеві птахи з помаранчевими дзьобами співали майже людськими голосами. Під самим берегом плескалась дивна різнокольорова риба. А на деревах росли не фрукти, а солодощі! Тортики, тістечка, пряники та кекси! Ельза вирішила спробувати смаколик. Вона підійшла до дерева, де росли вершкові тістечка та зірвала одне. Яким же було здивування дівчинки, коли на місці зірваного тістечка виросло нове! Таке ж соковите та свіже! На смак воно було просто неймовірно смачним! Неподалік Ельза помітила джерельце. Вона підбігла до нього та одразу зрозуміла, що воно теж незвичайне. Замість води в ньому був помаранчевий лимонад! Ельза зачерпнула рукою напій та скуштувала його. Лимонад був дуже смачний. А за якусь мить джерело змінило колір та стало рожевим. Дівчинка знову зачерпнула напій і дуже здивувалася – лимонад тепер став полуничним! Оце так дива! Досхочу напившись Ельза продовжила досліджувати острів. Все на ньому було дивним та цікавим. Пісок, наприклад, теж міняв свій колір, коли співучі птахи замовкали. Він ставав яскраво-жовтим. Коли ж птахи співали – пісок починав мерехтіти помаранчевими блискітками. Втім, увагу дівчинки привернула дивна гора. Вона була не дуже високою, кольоровою та дуже красивою. Ельза побігла до гори, щоб краще її роздивитися. Захопленню мандрівниці просто не було меж! Виявляється, ця гора складалася з подарунків! Так так! Багато пакунків в кольоровому папері. Ельза взяла

перший, в яскраво-червоному папері з блискучим бантом. Всередині була красива лялька, що сама ходила та роповідала казки. В другій коробці була яскрава парасолька. В третій – нова сукня. В четвертій – набір розфарбовок. Потім був ведмедик в смішному капелюсі, іграшковий акваріум, наклейки, ляльковий будиночок, велосипед...

Ельза втомлено сіла на мерехтливий пісок і примостившись на величезному листку казкової рослини солодко заснула.

Прокинулась дівчинка лише тоді, коли проміння сонця почало лоскотати заспані оченята.

Солодко потягнувшись, Ельза роздивилась навкруги. Острів, дерева зі смаколиками, джерело з улюбленими напоями та гора з подарунків були на місці.

Плескаючи в долоньки, мандрівниця побігла снідати тортиками та лимонадом. Потім вона купалась, гралась з дивними птахами та роздивлялась нові подарунки. День минув швидко. Ельза щаслива й втомлена знову заснула міцним сном.

Минув ще день. Все було, як і раніше.

Та якийсь незрозумілий сум почав заповняти серце дівчинки. Тортиків більше не хотілося. Смачного лимонаду теж. А захотілось маминої каші, запашного хліба, простої води.

Подарунки відкривати теж не хотілось. Адже ні з ким було гратися новими іграшками. Навіть птахи та теплий океан перестали бути цікавими. Радістю потрібно ділитися. А Ельза була самотньою.

Оченята дівчинки наповнились слізьми.

Ельзі так захотілось побачити матусю, татка, бабусю, дідуся, друзів!

– Фея! Фея! Фея! – гукнула вона.

– Я тут! – відповіла Фея Осінь.

– Я так сумую за рідними! – ледь не плачучи промовила Ельза.

– Так, я знаю – промовила Осінь

– Чи можу я повернутися додому?

– Звичайно, можеш! Та тобі доведеться покинути це чудове місце.

Залишити всі подарунки.

– Гарзд! – Ельза заплексала в долоні.

Фея усміхнулась. Все навколо вкрилось золотистим туманом та почало кружляти. Ельза заплющила оченята. Пройшла хвилина чи дві. Все стихло.

Дівчинка обережно розплющила очі. Вона була в своєму ліжечку в своїй кімнаті.

– Урааа! – вигукнула маленька мандрівниця.

Дівчинка стрибнула на підлогу та чимдуж побігла в кімнату батьків.

– Мамо, тату! – гукала вона.

Мама й тато здивовано подивились на Ельзу.

– Яка я рада вас бачити! Як же я вас люблю!

– Ми також тебе любимо! – батьки обійняли донечку.

Вони переглянулись та продовжили:

– В нас для тебе сюрприз. Він чекає тебе в сусідній кімнаті.

В цю мить двері відчинились та до кімнати ввійшли гості. Це були друзі та рідні дівчинки.

– З днем народження! – хором привітали вони!

– Але ж свято відміняється – прошепотіла Ельза.

– Доню, – всміхнулась мама – з чого ти це взяла? Твоє свято готове!

Подарунки, солодощі – все як ти любиш.

Ельза зрозуміла, що Фея та дивний острів були сном. Дівчинка всміхнулась.

– Матусю, я люблю вас! Своїх батьків, рідних, друзів. Подарунки та все інше – не таке важливе. Мені було б достатньо ваших обіймів.

Слова Ельзи були правдою. Вона зрозуміла, що найцінніше в житті та була самою щасливою дівчинкою в світі.

Свято продовжилось. Всі веселились, танцювали та вітали Ельзу. Та дівчинка поглядаючи на золоте листя за вікном радісно шепотіла «Дякую».

Джерело: <https://kazka.in/fairytales/olha-rapatska/osinnij-den.html>

Рудда борода

(Герцеговінська народна казка)

Жив у Герцеговіні один бувалий старий чоловік. Як прийшла пора йому помирати, він підкликав сина до себе та й каже:

– Я переселяюся до наших предків, покидаю цю землю.

Не надивився я на неї, хоч багато по ній ходив. Тож ти, сину, доки молодий та сила в тебе є, постарайся побачити якомога більше. Я тут приборіг сто

жовтих дукатів – пригодяться тобі в дорозі. Тільки коли мандруватимеш, остерігайся людей лисячої масті...– Сказав це батько й помер.

Син поховав батька, узяв сто дукатів і вирушив аж до Царгорода. Першого дня він дійшов до Мостара й тут у заїзді спинився на ніч. Щоб йому не вкрали грошей – а люди всякі по світу вештаються,– він попросив господаря заїзду потримати їх у себе, доки він спатиме. Господар узяв гроші й відвів мандрівника до кімнати. Юнак ліг і заснув, утомлений дорогою. А вранці встав, умився, одягся, випив каву та й каже:

– Я дуже вдячний вам, що ви зберігали мої гроші, бо, знаєте, всякі люди є. Тепер я вже йду, то віддайте їх, буду вже сам пильнувати.

– Які гроші? Що ти, хлопче, мелеш? – на те йому господар.

– Та як же?.. Я ж вам ввечері давав дукати на сховок...

Юнак спочатку подумав, що господар жартує, але раптом помітив: таж у нього руда борода, він лисячої масті! І пригадав батькову пораду. Тоді він почав голосно вимагати своїх грошей, та господар покликав слуг, і ті викинули мандрівника надвір.

Став бідний юнак перед заїздом, обкрадений, побитий, і не знає, що діяти. Узяв його жаль, і він заплакав. Тут саме проходив якийсь старий і порадив йому поскаржитися судді на нечесного господаря заїзду.

– Наш суддя добрий, він примусить його повернути гроші.

Пішов мандрівник до судді, вклонився йому низько та й каже:

– Праведний судде! Господар заїзду ошукав мене. Я дав йому вчора ввечері гроші на сховок, а він тепер не хоче повернути їх, каже, що не брав у мене ніяких грошей.

Приведи два свідки, які підтвердять, що ти давав господареві заїзду гроші, тоді я присуджу, щоб він повернув їх. Так закон велить,– сказав йому суддя.

– Але ж ніхто не бачив, як я...– почав юнак та й затнувся: він глянув на суддю – аж у того руда борода. Зітхнув важко і вийшов.

Побрів мандрівник геть із міста й ліг коло брами: нічого, бідному, не лишилося – хіба що померти. Лежить і журиться. Але нараз відчув, що хтось біля нього стоїть. Підвів голову і впізнав того старого чоловіка, який радив йому звернутися до судді.

– То як, хлопче, ходив до судді? – запитав його старий.

– Ходив, але даремно. Нічим він мені не допоміг,– відповів невесело мандрівник. – Мені тепер хоч із мосту у воду.

– Ще не все втрачено,– потішив його старий чоловік.– На околиці міста живе один справедливий мудрець, піди-но до нього: якщо й він тобі нічим не допоможе, тоді вже й справді ради немає.

Ніби крила вирости в юнака – так зрадів–і скоріше побіг до того чоловіка. Щойно переступив поріг–йому так і похололо всередині: і в цього була руда борода! Хотів уже назад вернутися.

– Зачекай, хлопче, куди тікаєш з моєї хати? Тут не один знайшов ліки на свій біль,– затримав його мудрець.

Нещасний мандрівник пробелькотів:

– Пробачте мені, добрий чоловіче, але ви мені не допоможете: у вас... у вас руда борода. А мій покійний тато, вмираючи, казав мені, щоб я остерігався людей лисячої масті.

– А все-таки розкажи, що в тебе за лихо.

Юнак розповів, як господар заїзду обікрав його і як суддя нічого не міг порадити. Старий ляснув у долоні, і перед ним з'явився слуга.

– Піди-но поклич господаря заїзду,– звелів мудрець.

Помчав слуга, а через якийсь час прийшов господар заїзду. Вступив до хати, глянув на старого, подивився на мандрівника і каже:

– Сподіваюся, не заради оцього брехуна ти кликав мене?

– Ти вгадав,– відповів мудрець.– Саме заради цього хлопця. Він каже, що ти взяв у нього сто дукатів і не повернув. Якщо це так, то віддай, бо ж знаєш: ще нікому не вдалося мене обдурити.

Руда борода (герцеговінська казка)

– Клянуся бородою, не брав я грошей у нього.

– Гаразд,– промовив мудрець.– А як звати твою дружину?

– Белила.

– Отже, сідай і пиши їй, що я тобі скажу.

Господар заїзду глянув здивовано на мудреця, але таки сів, узяв перо й почав писати: «Моїй вірній дружині Белилі. З чоловіком, який принесе цього листа, передай ті дукати, що їх учора ввечері залишив мені мандрівник».

– Але ж, святий чоловіче,– пробелькотів господар заїзду,– як я можу таке писати, коли це неправда?

– Ти пиши, а якщо цей молодик виявиться брехуном, то твоя Белила тільки посміється у вічі моєму слугі, і він ні з чим повернеться назад.

Господар заїзду скривився, але–куди вже дінешся? – пише далі, як йому диктує мудрець. Коли закінчив, віддав листа мудрецеві, той – слугі, а слуга з

листом негайно подався до заїзду. Не минуло багато часу, як повернувся він з гаманцем, набитим дукатами.

Мудрець віддав хлопцеві гроші й сказав:

– Ну от і все гаразд! Щасливої тобі дороги!

Юнак не знав, як дякувати мудрецеві за його справедливий суд. Коли він уже повернувся до дверей, щоб іти, старий зупинив його:

– Ну, переконався, що батько твій правду казав, коли радив остерігатися людей лисячої масті?

Мандрівник зупинився біля порога, примружив ліве око та й каже:

– Я вже зрозумів, що не колір бороди батько мав на увазі, а вдачу людини. Спасибі вам, добрий і наймудріший чоловіче.

Сказав це й подався далі в дорогу.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/ruda-boroda-gercegovinska-kazka.html>

Бідний селянин та семеро зздрісних братів

(Киргизька народна казка)

Жили собі колись семеро братів. І були вони страшенно зздрісні. І було у семи братів семеро чорних бичків. Неподалік від братів мешкав бідний селянин. І був у нього тільки один бичок. Семеро братів не любили бідного селянина, чинили йому всілякі прикрощі, не давали вільно зітхнути. І не знав селянин, як йому врятуватися від такої напасті.

Одного разу байський син гнав кудись семеро волів. Селянин і питає його:

– Куди це ти, байський сину, женеш оцих сім волів?

– Пасти жену, дядьку, – каже той.

– А що, байський сину, коли ми з тобою засперечаємося на цих сім волів? Хочеш, я так об землю вдарю, що з неї аж мозок вискочить і тельбухи повилазять?

– Гаразд. Якщо так удариш – забирай моїх сім волів. А коли не вийде у тебе, що ти мені даси? – питає байський син.

– Коли не вийде, – каже селянин, – я стану твоїм рабом на віки вічні. Ось приганяй назавтра знову своїх волів, тоді й побачимо.

Погодився байський син на таку умову та з тим і пішов собі далі. Тим часом селянин зарізав свого єдиного бичка, взяв з нього мозок та й закопав у землю, в іншому місці пригорнув землею бичкові тельбухи, а м'ясо відніс додому.

На другий день приганяє байський син волів.

– Ну, батире, – каже, – чи не так ти вчора хвалився, що виб'єш із землі мозок з тельбухами? Спробуй лишень, що з того вийде.

Селянин крутнувся туди-сюди та як ударить ногою об землю саме в тому місці, де він учора телячий мозок прикопав. Мозок

так і вискочив з-під землі. Те саме селянин зробив і з телячими тельбухами. І таки виграв у байського сина сімох волів.

Надвечір жене він сімох волів додому, та так жене, щоб потрапити на очі сусідам. Як угледіли ті бідного селянина з сімома волами, так і кинулися до нього: де та й де ти узяв цих волів.

– Був ото в мене один бичок, – розповідає селянин. – Зарізав я його, м'ясо поділив на сім шматків та й закопав у землю, примовляючи: виростай, воле, з кожного шматка. От у мене й виросло сім волів.

Пішов бідний селянин додому, а семеро братів місця собі не знайдуть.

– Хай буде, що буде, – кажуть. – Це ж коли ми поріжемо сімох своїх бичків та з кожного виросте по сім волів, он скільки матимемо худоби!

Порізали вони своїх бичків, кожного розділили на семеро та й поприкопували, примовляючи: виростай, воле, з кожного шматка. Чекали, чекали, а нічого й не виросло. Та бичків уже не повернеш. Накинулися семеро братів на бідного селянина:

– Обдурити нас захотів!

Відлупцювали його, добряче нам'яли спину, забрали сімох волів і поділилися між собою.

Зажурився бідний селянин. Що ж його робити тепер?

Одного дня випросив він у якогось бая верблюда, начебто збирався привезти вугілля, та нав'ючив на нього на один бік мішок з вугіллям, а на другий – з попелом. З тим і подався до ханських палат.

– А що це ти, дядьку, везеш? – питають в нього ханові доньки.

– Та, – каже, – ханове золото й срібло на прогулянку вивіз. Так його швидше прибуває.

– Дядьку, а покажи його нам, яке воно, ханове золото й срібло, – просять дівчата.

– Не можу, – відповідає селянин, – Коли хтось побачить його, від золота зостанеться саме вугілля, а ще коли засміється – від срібла зостанеться один тільки попіл.

– Дарма, – кажуть дівчата, – у нас теж є золото й срібло. Якщо твоє перетвориться на вугілля та попіл, ми тобі свого насиплемо.

Розв'язав селянин мішок з вугіллям та як заголосить:

– Хіба я не казав? Зосталося тільки вугілля! Що ж мені робити тепер?

Сплеснув він у долоні, гепнувся на землю й зайшовся плачем. Зареготали дівчата.

– То ви ще й смієтеся?! Тепер і в цьому мішку один тільки попіл зостався. Убийте мене, заріжте мене, – ридав селянин.

Насипали ханові доньки селянинові замість вугілля золота, замість попелу срібла та й провели в дорогу.

їде собі селянин верхи на верблюді, везе золото й срібло в торбах. Семеро братів і питають його:

– Гей, сусіде, що то в тебе в тороках?

– Золото й срібло.

– Де ж ти його взяв?

– Ханові доньки дали. Спалив я свою халупу, вугілля окремо зібрав, а попіл окремо та й питаю: «За попіл срібла, а за вугілля золота дасте?» Дали.

– А покажи лишень своє золото-срібло, – причепилися семеро братів до селянина й не заспокоїлись, поки на власні очі не переконалися, що він везе таки золото й срібло.

– Давайте і ми так зробимо, – вирішили семеро братів, спалили свої халупи, нав'ючили на сімох волів вугілля та попіл і рушили до ханського двору.

Вийшли до них ханові доньки та й питають:

– Що то у вас таке, семеро братів?

– За попіл срібла, а за вугілля золота дасте?

– Чи ви подуріли? – розгнівалися дівчата, накинулися на сімох братів і добряче нам'яли їм боки.

На той галас нагодився хан.

– Схопити шахраїв, – наказав він, довідавшись у чому справа.

І сімох братів кинули в темне підземелля.

Зазнали горя семеро братів у ханській в'язниці та й зареклися чіпати бідного селянина.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/bidnij-seljanin-ta-semero-brativ.html>

Чарівна скрипка

(Фінська народна казка)

Три роки наймитував хлопець у жадібного хазяїна. Та коли настав час розрахунку, скнара простягнув наймитові всього три срібняки.

Поклав хлопець до кишені ті гроші та й пішов білим світом шукати щастя. Ішов, ішов лісовою стежинкою, коли назустріч йому – старезний дідусь.

– Чи не купиш у мене? – поцікавився він.

– А що у вас купити? – запитав хлопчина.

– Я продав би тобі рушницю, – сказав дідусь і простягнув юнакові зброю.

– Що я з такою іржавою і старезною робитиму? – завагався молодий наймит.

– Це чарівна рушниця, – пояснив дідусь. – Коли з неї вистрілиш у небо, неодмінно матимеш здобич, хоч і ніде не видно ні звіра, ні птаха. А втім, рушниці я не продав би, але скоро маю рушати на той світ, а там, ясна річ, зброя не потрібна.

Сторгувалися. Хлопець заплатив за рушницю один срібняк і рушив далі. Трохи згодом йому зустрівся ще один дідусь, який запропонував свою приношену мідну обручку.

– Не можу купити, – відбрикувався хлопець. – Маю лише два срібняки.

– Ну, давай один, – попрохав дідусь. – Це така обручка, що збереже руки, змусить говорити правду. Мені невдовзі померати, а на тім світі ніякі речі не потрібні.

«Це може мені знадобитися», – подумав хлопець і купив обручку.

Потому юнак зустрів і третього дідуса. Той запропонував купити вельми стару, потемнілу від часу скрипку.

– Ну що я з нею робитиму, коли не вмю грати? – заперечив юнак.

– Та я й не продав би своєї скрипки, але відчуваю, що кирпата свашка за плечима, – заговорив дідусь. – На ній гратиме кожен, хто схоче. Достатньо

водити смичком по струнах – чутимуться всілякі чарівні мелодії. У цієї скрипки є ще така чаклунська сила, що змушує людину танцювати мимоволі, навіть юрма шпарко затанцює, як зачує музику.

Хлопець за останнього срібняка придбав скрипку та й пішов далі.

Тим же шляхом в одноколці трюхикав отой скупий господар, у якого хлопець наймитував. Наздогнавши парубка, він зупинив коня і запитав:

– У тебе гроші ще є?

– Немає,– відповів хлопець.– За цей час я придбав кілька чудових речей.

Хазяїн поцікавився покупками, а коли дізнався, на що наймит витратив гроші, став дорікати:

– Я гадки не мав, що ти розтринькаєш гроші на такі дурнички. Цей непотріб не вартий трьох мідяків.

– Отакої! – вигукнув хлопець, підняв рушницю вгору і бабахнув.

Тієї ж миті на шлях гепнулося десять чималих качок.

У хазяїна очі полізли на лоба, коли побачив таку здобич, і він відразу ж зрозумів, що рушниця чарівна. Почав торгуватися, щоб купити її. Спершу юнак одмовлявся, та коли господар добряче напосів та ще запропонував за диво-зброю золоті монети, все-таки продав.

Скупердяга почав негайно стріляти в небо, але не збив жодної качки. Рушниця, потрапивши до рук багатія, втратила чарівну силу.

У страшенній люті хазяїн стрибнув в одноколку, щоб звідти пошмагати хлопця. Одначе тут показала свої чари скрипка: якась невідома сила запально водила смичком по струнах.

Почулася весела полька, і господар пішов у танок. Він довго танцював безперестанку, аж зуби вишкірив, поки знесилений вскочив у колючий шипшиновий кущ і тепера ніяк не міг звідти виборсатися.

А хлопець стрибнув на воза, схопив віжки і покотив собі далі – лиш курява за ним здійнялася.

Відтоді колишній наймит став неперевершеним скрипалем. Обійшов усі села й міста, розбагатів. Купив собі лаковані чоботи, капелюха з пір'їною, нові штани й сурдута.

Нарешті він дістався королівського замку. Чував, що в короля три доньки на виданні, ось і вирішив одну з них узяти собі за дружину.

Він прийшов до володаря і сказав про свій намір.

– Так, є в мене дочки,– відповів король.– Спитай у найстаршої, чи погодиться піти за тебе.

Подався хлопець на розмову до найстаршої. Оскільки був уважний та гречний, сподобався королівні, а небавом одяг їй на палець обручку – свою третю чарівну річ, ту саму мідну обручку, яка змушує говорити щиру правду.

Він запитав у дівчини:

– Чи тебе коли-небудь хтось голубив?

Королівна заперечливо похитала головою, проте її уста мовили:

– Двічі, тільки двічі мене приголубив колись чужоземний принц.

Не підійшла музиці дівчина, яку голубили інші, і незабаром він одяг чарівну обручку середульшій королівні.

– Ну, а тебе хто голубив? – запитав хлопець.

– Лише один раз мене голубив чужоземний принц, – зізналася дівчина.

– І ти мені не пара, – сказав колишній наймит і торкнувся обручкою пальця наймолодшої королівни.

– Може, й тебе вже хтось голубив? – суворо поцікавився.

– Мене й пальцем не торкався жоден чоловік! – пирхнула найменшенька.

Оце й пара чудовому скрипалеві! Вирішили справити з дівчиною весілля.

Але старші сестри вельми розлютилися, що хлопець випитав їхню таємницю. Вони побігли скаржитися батькові, що скрипаль їх знеславив, і вимагали скарати хлопця на горло.

Король погодився з проханням дочок і звелів повісити хлопця.

Королівське слово – закон. Отже, юнака схопили, зв'язали за спиною руки й привели до шибениці.

Вся челядь і юрми людей зібралися на це видовище.

З'явився кат із зашморгом у руках і за мить накинув мотузку на шию колишнього наймита. Тоді хлопець попрохав дозволу на останнє бажання.

– Я – музика, – сказав він. – Дайте мою скрипку, хочу зіграти на прощання польку.

– Останнє бажання засудженого на смерть сповняють, – мовив король. – Хай заграє на свою скрипку.

Той жадібний хазяїн, котрому якимось чином вдалося вибратися з колючого шипшинового куща, прошмигнув крізь натовп і вигукнув:

– Ради Бога, не давайте цьому негідникові скрипки! Я так витанцьовував під її цигикання, що й штани порвав.

– Що обіцяно, треба сповняти, – кинув король.

– Ну, тоді прив'яжіть мене до дерева, щоб я від танцю не пошматував собі одіж на лахміття, – попрохав скупердяга.

Тож прив'язали його до стовбура. Хлопцеві подали скрипку, й заходився він грати. Виводив краще, ніж раніше, і вся челядь, увесь люд несамовито затанцювали. Застрибав у танці й король. Кат заціпенів на місці, бо, танцюючи, так заплутався у мотуззі, що не міг уже відійти од шибениці. Скрипаль грав, а люди танцювали все завзятіше. І прив'язаний до дерева господар не міг опиратися голосу чарівної скрипки – вовтузився туди-сюди, розтер собі спину до крові, бо пута ослабли.

Хлопець грав та грав, і весь люд танцював до запаморочення. А юнак зістрибнув з помосту, де стояла шибениця, схопив на руки найменшу королівну, посадовив у карету, вйокнув на коней, і помчали вони битим шляхом шукати щастя-долі.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/charivna-skripka-finska-kazka.html>